



PROEKTIV PSIXODIAGNOSTIKA

MAMATOVA ROZIYA RAJAB QIZI

RAVSHANOVA SARVARA ANVAR QIZI

DTPI Pedagogika fakulteti

Psixologiya yo'nalishi 112PS-24 guruh

2-bosqich talabalari

SHOMUROTOV ULUGBEK MELIKBOBOYEVICH

Denov tadbirkorlik va pedagogika instituti

Pedagogika fakulteti, Pedagogika va psixologiya

kafedrasi o'qituvchisi (maqola ilmiy raxbari)

ulugbekshomurotov986@gmail.com

<https://orcid.org/0009-0008-8004-499X>

Annotatsiya: Mazkur maqolada proektiv psixodiagnostika usullarining nazariy asoslari, ularning psixologik diagnostikadagi o'rni va afzalliklari yoritilgan. Proektiv testlar shaxsning ong osti jarayonlarini aniqlashga, ichki konfliktlarni ochib berishga hamda individual psixologik xususiyatlarni chuqur tahlil qilishga xizmat qilishi ta'kidlanadi. Shuningdek, mashhur proektiv metodlar — Rorschach siyohlama testi, TAT, Lüscher testi kabi usullarning qo'llanish sohasi va talqin mexanizmlari haqida umumiy ma'lumot berilgan.

Kalit so'zlar: proektiv metodlar, psixodiagnostika, shaxsni o'rganish, psixologik baholash, testlar, ong osti, interpretatsiya.

Kirish

Proektiv psixodiagnostika zamonaviy psixologiyada shaxsni chuqur o'rganishning samarali usullaridan biri hisoblanadi. Ushbu yondashuv shaxsning ong ostidagi jarayonlarni aniqlash, yashirin motivlarni ochish va individual tajribalarning psixologik mazmunini talqin qilishga imkon beradi. Proektiv metodlar



ko‘pincha klinik psixologiya, konsalting, ta‘lim tizimi va kriminologik tahlil sohalarida qo‘llanadi.

Proektiv metodlarning mohiyati

Proektiv testlar shaxsga noaniq, strukturalanmagan stimuluslar taqdim etish orqali uning ichki dunyosini namoyon qilishga yordam beradi. Mazkur yondashuv Sigmund Freydning psixoanalitik qarashlari hamda ong osti faoliyati konsepsiyasiga tayangan holda shakllangan. Shaxs qo‘yilgan stimullarga javob berar ekan, o‘zining ruhiy holatini, ehtiyojlarini, qo‘rquvlarini yoki ichki qarama-qarshiliklarini bilmagan holda tasvirlaydi.

Asosiy proektiv testlar

1. Rorschach siyohlama testi – shaxsning perceptiv jarayonlari va ong osti mazmunini tahlil qilishga yordam beruvchi eng mashhur proektiv metodlardan biri.
2. TAT (Tematik Appersepsion Test) – kishining ijtimoiy munosabatlari, motivlari va hayotiy tajribalarini hikoya yaratish orqali ochib beruvchi metod.
3. Lüscher rangi testi – shaxsning emotsional holati va psixologik ehtiyojlarini rang tanlovi asosida talqin qilishga mo‘ljallangan.
4. Proektiv chizish testlari – “Uy-Daraxt-Odam”, “Oila rasmi”, “Kaktus” kabi testlar shaxsning tasvir orqali o‘zini ifoda etish imkoniyatlarini tahlil qiladi.

Proektiv metodlarning afzalliklari

Ong osti jarayonlarini aniqlash imkoniyati

Shaxsning chuqur psixologik qatlamlarini yoritish

Ijtimoiy maqbul javoblardan qochishning osonligi

Moslashuvchan va ijodiy yondashuvlar bilan ishlash

Xulosa

Proektiv psixodiagnostika shaxsning psixologik tuzilmasini chuqur tahlil qilishda muhim metodik ahamiyatga ega. U nafaqat diagnostika jarayonida, balki psixoterapiya va maslahat berish amaliyotida ham samarali vosita bo‘lib xizmat



qiladi. Proektiv yondashuvlar orqali psixolog shaxsning ichki dunyosiga yanada chuqurroq kirib borish imkoniga ega bo‘ladi.

Foydalanilgan adabiyotlar

1. Rorschach, H. (1942). Psychodiagnostics: A Diagnostic Test Based on Perception. Bern: Bircher.
2. Murray, H. A. (1943). Thematic Apperception Test Manual. Harvard University Press.
3. Lüscher, M. (1969). The Lüscher Color Test. Random House.
4. Anastasi, A., & Urbina, S. (1997). Psychological Testing. Prentice Hall.
5. Exner, J. E. (2003). The Rorschach: A Comprehensive System. Wiley.
6. Frank, L. K. (1939). "Projective Methods for the Study of Personality." Journal of Psychology, 8, 389–413.
7. Чернова, М. А. (2018). Проективные методы в психологической диагностике. Москва: Юрайт.
8. Бурлачук, Л. Ф., & Морозов, С. М. (2001). Словарь-справочник по психодиагностике. Санкт-Петербург: Питер.
9. Корнилова, Т. В., & Смирнов, С. Д. (2010). Психология индивидуальных различий и диагностика личности. Москва: Аспект Пресс.
10. Юнг, К. Г. (1991). Архетип и символ. Москва: Ренессанс.
11. Мейли, Б. (2014). Современные методы психодиагностики личности. Москва: Академический проект.
12. Stern, R. (2015). Projective Techniques and Personality Assessment. New York: Routledge.